

Unikátní mikroskop v hlavní roli při otevření excelentního vědeckého centra

MARTINA ŠARADÍNOVÁ

Nejvýkonnějším elektronovým mikroskopem v Česku se může pochlubit Regionální centrum pokročilých technologií a materiálů (RCPTM), jehož budova byla minulý týden slavnostně otevřena v areálu přírodovědecké fakulty v Olomouci-Holici. Unikátní přístroj za 55 milionů korun vědci využijí především ke studiu nanomateriálů a jejich aplikací.

„Vysokorozlišovací transmisní elektronový mikroskop je schopen nahlédnout do struktury materiálů až na úrovni atomů a současně přesně zmapovat jejich chemické složení. Vědcům otevře dveře například do

světa dvoudimenzionálních materiálů na bázi grafenu s unikátními elektrickými, mechanickými a optickými vlastnostmi,“ uvedl generální ředitel centra Radek Zbořil.

Pomocník při výzkumu nanomateriálů

Při studiu grafenu pomůže mikroskop s identifikací strukturních poruch nebo pochopení specifického uspořádání biomolekul na jeho povrchu.

Mikroskop dovolí hlouběji prozkoumat chemickou a strukturní povahu uhlíkových kvantových teček o rozměrech několika jednotek nanometru, které jsou díky svým fluorescenčním vlastnostem využívány například ke značení kmenových

buněk. „Podobně může mikroskop přinést zásadní informace při aplikacích magnetických nanočástic jako nosičů léčiv pro cílený transport v protinádorové terapii nebo vývoji kontrastních látek pro zobrazování magnetickou rezonancí,“ doplnil Zbořil.

Obří lupa bude pomocníkem také v řadě ekologických nanotechnologií, které RCPTM již úspěšně komercializovalo. Může napovědět mnohé například i o mechanismu odstranění toxických látek

ze znečištěných podzemních či odpadních vod. Díky možnosti práce za nízkých teplot dovoluje mikroskop

Ředitel RCPTM Radek Zbořil při slavnostním otevření centra.
Foto: PAVEL KONEČNÝ

také monitorovat uspořádání a vzájemné vazby biomolekul (například DNA, RNA) s nanomateriály. Pro unikátní přístroj, který je díky svému vysokému rozlišení nejvýkonnější v Česku, museli vědci připravit speciální podmínky včetně stabilní teploty či vlhkosti vzduchu. „Pod mikroskopem je samostatný betonový blok o hmotnosti asi dvacet pět tun,

aby na něj nepůsobily vibrace z okolí. Příprava místnosti stála čtyři miliony korun,“ uvedl Dalibor Jančík z RCPTM.

Jiná strategie

Jedinečný komplex technik materiálového, chemického a optického výzkumu byl vybudován v RCPTM díky podpoře z evropských zdrojů. Dotace činila 500 milionů korun. „Toto centrum má dobře našlápnuto k tomu, aby hrálo vůdčí roli na poli vědy a výzkumu. Na přírodovědecké fakultě se navíc podařilo vybudovat studijní obory, které mohou vychovávat budoucí pracovníky centra,“ řekl rektor Miroslav Mašláň.

Pokračování na straně 2

Foto: PAVEL KONEČNÝ

Čtyři roky s Lachem

Akademický senát filozofické fakulty zvolil 9. října na další čtyři roky děkanem Jiřího Lacha (na snímku). Ve dvoukolové volbě porazil protikandidáty Ladislava Daniela a Wilkena Engelbrechta.

„Žádné překotné změny nyní nechystám. Zásadní záležitosti, které na fakultě řešíme, budu diskutovat s akademickým senátem a kolegiem děkana. Největším cílem pro další volební období je zvládnout klíčové úkoly, které se týkají rozvoje oborů a vědy. Důležité bude správně zvládnout chystanou stavbu,“ řekl bezprostředně po svém zvolení Lach.

V prvním kole dostal Daniel nejméně hlasů a do druhého kola nepostoupil. V tom získal Lach 13 a Engelbrecht osm hlasů. Ke zvolení stačilo v 21členném senátu jedenáct.

Děkana budou letos ještě volit další tři fakulty. Na pedagogické je jediným kandidátem Čestmír Serafín, na fakultě tělesné kultury dosavadní děkan Zbyněk Svozil, protože Jiří Kratochvíl v pátek svou kandidaturu zrušil.

Přírodovědecká fakulta volí až v prosinci, kandidáti zatím nejsou známi. (brz)

Regionální, ale se světovými cíli

V Regionálním centru pokročilých technologií a materiálů získává univerzita třetí výzkumné pracoviště špičkové úrovně. Ačkoliv RCPTM i sousední Centrum regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum se svým názvem odkazují k regionu a jistě mu mohou mnohé přinést, rozhodně se nehodlají spokojit jen s lokálním působením. Ba právě naopak. Už výběr vědeckých es z tuzemska i zahraničí i význam zvolených výzkumných témat ukazují na mnohem větší ambice. Nezbývá než vědcům se vzpomínkou na klasiku popřát, aby mříž rozbili a dospěli k nebesům, byť jim česká hrouda nohy víže více, než je nutné.

Martina Šaradínová
redaktorka

Univerzita posílila v programu Erasmus Mundus

EURICA a EUSA_ID jsou nové projekty programu Erasmus Mundus, v nichž má od roku 2013 svou stabilní pozici také Univerzita Palackého. V příštích čtyřech letech nabídnou možnosti studia posluchačům i akademickým pracovníkům.

Program Evropské unie Erasmus Mundus podporuje spolupráci a mobilitu v oblasti vysokoškolského vzdělávání s univerzitami mimo EU. Obsahuje tři části – společně akreditované studijní programy, mobilitní projekty a propagaci evropského školství.

„Cílem je podpořit mezikulturní porozumění prostřednictvím spolupráce s mimoevropskými zeměmi. Zaměřuje se zejména na rozvoj vysokoškolského vzdělává-

ní třetích zemí, čemuž odpovídá poměr studentů z těchto zemí přijímaných do studia,“ uvedla Petra Schneiderová z oddělení mezinárodních vztahů.

Do nedávné doby byla Univerzita Palackého zapojena do dvou projektů tohoto programu. V červenci se nově stala součástí konsorcia sedmi evropských univerzit, jejichž partnerem se v projektu EURICA stalo třináct univerzit v Latinské Americe. Navíc začala spolupracovat v projektu EUSA_ID, který je zaměřený na rozvojovou problematiku v Africe. Partnery jsou univerzity z Jihoafrické republiky.

„Univerzita Palackého se účastní společných magisterských programů, jako jsou Euroculture na filozofické fakultě a Adapted Physical Activity na fakultě tělesné kultury,“

uvedl proděkan filozofické fakulty Antonín Kalous.

Zhruba 15 studentů ročně získá díky tomuto projektu podporu a může studovat v zahraničí. „Pro tyto dva projekty je navíc charakteristické, že se studium odehrává ve více zemích. Student absolvuje pobyt až na třech různých univerzitách. Tomu pak odpovídají i získané diplomy,“ upřesnil Kalous.

Rektorát a knihovna Universidad Nacional Autónoma de México. Foto: UNAM

Pokračování na straně 2

VYROVNANÝ LASICA
Rozhovor
o česko-slovenském životě

4

KULTURNÍ ŠOK
Návrat je těžší než odjezd.
Bangladěš očima studentek

5

ŠEDESÁT
Ženský volejbal na Hané
slavil

7

Fulbrightovo stipendium pro tři vědce z Olomouce

MILADA HRONOVÁ

Česko-americký vládní stipendijní program spravovaný Komisí J. Williama Fulbrighta umožnil v tomto akademickém roce vycestovat do Spojených států amerických třem vědcům Univerzity Palackého. Radim Čtvrtlík v USA již působí a brzy opustí na přechodnou dobu univerzitu i stipendisté Robert Zbíral a Beata Matysioková.

Za pobytem, který nabízí příležitost studovat, vyučovat nebo pracovat na výzkumných projektech, a získávat tak odborné zkušenosti, vycestuje v tomto akademickém roce do USA celkem 38 vládních stipendistů napříč akademickými obory i pracovišti z celého Česka. Jsou mezi nimi studenti, vědci i přednášející. Všichni našli umístění v prestižních institucích a na známých vysokých školách.

Škoda, že rodina zůstala doma

„Věnuji se problematice teplotní stability mechanických vlastností materiálů pomocí nanoindentační techniky prováděné přímo ve vysokých teplotách,“ uvedl už z Virginia Polytechnic Institute and State University Radim Čtvrtlík. Zabývá se vlivem teplot kolem 750 stupňů na tvrdost, modul pružnosti a lomovou charakteristiku různých tenkých vrstev materiálů.

„Ve srovnání s objemovým materiálem vykazuje totožný materiál ve vrstvě tlusté několik stovek nanometrů odlišnou strukturu i vlastnosti. Velmi malé rozměry brání použití

klasických metod používaných v makro měřítku. Vyžadují lokální přístupy. S tím jsou spojeny vysoké nároky na přístrojové vybavení a použití nových experimentálních metod a technik,“ přiblížil náročnost testů Čtvrtlík. Vysokoteplotní nanoindentaci se zabývá omezený počet laboratorů na světě.

Přestože Fulbrightovo stipendium částečně pamatuje i na finanční prostředky pro rodinu, která by se rozhodla vědce doprovázet, Čtvrtlíkovi zůstali doma. „To je jeden z mála negativních aspektů mého zahraničního pobytu,“ přiznal z Ameriky Čtvrtlík. Do Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů se vrátí v příštím roce v květnu.

Co ovlivňuje zbarvení ptáků?

Projekt zaměřený na evoluci zbarvení ptáků napsala a společně s přihláškou, poslala Fulbrightově komisi i Beata Matysioková z katedry zoologie a ornitologické laboratoře. Opakovaně působila v poznaňské laboratoři profesora Tryjanowského, který se věnuje převážně klimatickým změnám a jejich vlivu na ptáky. V listopadu Matysioková odcestuje na deset měsíců do Kalifornie.

„Zajímá mne, které faktory měly vliv na evoluci zbarvení ptáků a jak rychle a jakým způsobem evoluce zbarvení probíhala,“ uvedla Matysioková. Dodala, že předchozí studie například zjistily, že světelné podmínky vedly k evoluci jasnějších barev u druhů využívajících ke sběru potravy koruny stromů ve srovnání s druhy, které potravu sbírají v podrostu.

Matysioková bude snímat data pomocí spektrofotometru v Muzeu of

Radim Čtvrtlík (vlevo) a Robert Zbíral. (Třetí stipendistka odmítla zveřejnění fotografie.)

Foto: archiv RČ a MILADA HRONOVÁ

Vertebrate Zoology at Berkeley, které je součástí University of California. Získané informace se pak budou statisticky zpracovávat.

Nejtěžší bylo získat pozvání americké strany

Ještě před Vánoci odcestuje na půl roku do USA i Robert Zbíral, vedoucí katedry politologie a společenských věd z právnické fakulty. „Budu působit jako Research Fellow v Centru pro mezinárodní a srovnávací právo při Michiganské univerzitě v Ann Arbor,“ uvedl Zbíral. Jde o jednu z nejlepších právnických fakult v Americe.

Na místa Research Fellows se vypisují výběrová řízení s mnoha zájemci z celého světa a Zbíral musel

přesvědčit komisi o kvalitě svého projektu. „Nejtěžší bylo obdržet pozvání americké strany. Když jsem získal potvrzení, že americká strana se mnou chce spolupracovat, získání financí z Fulbrighta už tak těžké nebylo,“ dodal Zbíral.

Jeho vědecký projekt se věnuje zpětnému přenosu pravomocí z Evropské unie na členské země. „I když právo EU zná nástroje pro navrácení, v praxi se tak příliš neděje a z členství v EU se stává cesta vedoucí pouze jedním směrem. Takový vývoj může mít pro EU fatální následky,“ vysvětlil Zbíral. Pobyt využije ke shromažďování dat, týkajících se flexibility přenosu pravomocí mezi federální úrovní a státy v USA.

„Jestliže i zde se ukáže, že jednou na federaci přenesené pravomoci již nejsou na státy převáděny, potvrdí se hypotéza, že pokračující centralizace je obecným jevem způsobeným například globalizací nebo zvyšujícími se nároky občanů, které malé jednotky nedokáží uspokojit,“ dodal Zbíral. V USA se chystá podrobněji seznámit se zcela odlišným americkým právním řádem, a prohloubit tak znalosti metodologie, která je v podlé něj v USA na vyšší úrovni. Povede i některé hodiny seminářů pro doktorandy, kteří se budou věnovat evropské problematice.

Mezivládní organizace Fulbrightova komise vznikla v roce 1991, dosud podpořila více než 650 českých a 550 amerických občanů.

Unikátní mikroskop v hlavní roli při otevření excelentního vědeckého centra

Dokončení ze strany 1

Podle Zbořila stojí centrum na pěti pilířích, jimiž jsou mimořádné vědecké osobnosti, internacionalizace, silná a vzájemná vazba mezi základním a aplikovaným výzkumem, zapojení mladých vědců a dobře zvolená výzkumná témata. „Právě touto strategií, jejímž cílem je udržitelnost centra, se naše pracoviště odlišuje od jiných výzkumných a vědeckých center v tuzemsku,“ soudí Zbořil.

Internacionální tým

V nové budově působí přibližně stovka vědců z jedenácti zemí, například USA, Izraele, Německa, Itálie, Řecka nebo Singapuru. Některé laboratoře jsou zcela unikátní v evropském i světovém měřítku. Průměrný věk vědeckých pracovníků je 33 let.

RCPTM bylo založeno v roce 2010 a v jeho řadách působí řada významných osobností současné vědy. Patří k nim mimo jiné profesor Pavel Hobza, laureát ocenění Česká hlava 2008, či profesor Radek Zbořil, který získal v roce 2011 Cenu ministra školství. „Centrum spolupracuje a pravidelně publikuje výsledky ve spolupráci s více než třemi desítkami nejprestižnějších světových pracovišť včetně Cornell University, University of Cambridge nebo University of Tokyo,“ uvedl vědecký ředitel RCPTM Ondřej Haderka.

Pracovníci centra se podílí také na řešení mezinárodních projektů v 7. rámcovém programu EU zamě-

řených například na aplikace nanotechnologií v čištění podzemních vod nebo projektů směřujících k pochopení podstaty některých vysokoenergetických částic (CERN-ATLAS – výzkum podstaty hmoty na urychlovači LHC, Pierre Auger Observatory – výzkum ultravysokoenergetického kosmického záření).

Uplatnění v praxi

Vědci z dnes již světově uznávaného pracoviště také navrhli, patentovali a úspěšně poskytli ke komerčnímu využití několik technologií. Zmínit lze například podíl na vývoji velkokapacitní výroby nanoželeza, které se dnes již běžně používá k sanacím podzemních vod kontaminovaných zejména chlorovanými uhlovodíky na

desítkách lokalit v ČR i Evropě. Také Mössbauerovy spektrometry vyvinuté v RCPTM nebo celooblohové kamery vyvinuté ve spolupráci RCPTM a Fyzikálního ústavu Akademie věd ČR pracují na desítkách lokalit po celém světě včetně Jihoafrické republiky, Švédska, Velké Británie, Německa, Namibie, Mexika nebo USA.

Podle profesora Hobzy ale nesmí centrum rezignovat na špičkový základní výzkum. „Je třeba dělat strategická rozhodnutí. Tím zásadní je provádět excelentní základní výzkum, na nějž se naroubuje výborný aplikovaný výzkum. V tuto chvíli není v tuzemsku příliš ústavů, které by tuto strategii naplňovaly tak dobře jako Regionální centrum pokročilých technologií a materiálů,“ uvedl Hobza.

Klára Šafářová z oddělení uhlíkové nanostruktury RCPTM u elektronového mikroskopu. Foto: PAVEL KONEČNÝ

Univerzita posílila v programu Erasmus Mundus

Dokončení ze strany 1

„Je výborné, že se univerzita zapojila i v této části programu Erasmus Mundus. Navíc celouniver-

zitní projekt EURICA umožňuje mobilitu v široké škále oborů příští čtyři roky,“ zdůraznil Kalous. (map)

PROJEKT EURICA

Partnerské univerzity Latinské Ameriky

Argentina: Universidad Nacional del Sur, Universidad Nacional de Misiones

Chile: Universidad de Chile, Universidad de Magallanes

Kolumbie: Universidad de Antioquia, Universidad del Magdalena

Salvador: Universidad de El Salvador

Guatemala: Universidad de San Carlos de Guatemala

Honduras: Universidad Nacional Autónoma de Honduras

Mexico: Universidad Nacional Autónoma de México, Universidad Autónoma del Estado de Hidalgo, Universidad Nacional Autónoma de Zacatecas

Nikaragua: Universidad Nacional Autónoma de Nicaragua.

Partnerské univerzity Evropy

Česko: Univerzita Palackého v Olomouci

Estonsko: Tallinn University of Technology

Itálie: University of Salento

Nizozemsko: University of Groningen

Polsko: University of Łódź

Rumunsko: Polytechnic University of Bucharest

Španělsko: University of Valladolid.

PROJEKT EUSA_ID

Partnerské univerzity Evropy

Německo: Ruhr University Bochum, University Duisburg-Essen

Česko: Univerzita Palackého v Olomouci

Finsko: University of Jyväskylä

Francie: University of Bordeaux 1, Pantheon-Sorbonne University

Nizozemsko: Erasmus University Rotterdam

Partnerské univerzity Afriky

Jihoafrická republika: Nelson Mandela Metropolitan University, University of Cape Town, University of Fort Hare, University of KwaZulu Natal, University of Limpopo, University of the Western Cape.

Z fakulty zdravotnických věd odchází s Marečkovou i 30milionový projekt

MILADA HRONOVÁ

Bývalá děkanka fakulty zdravotnických věd Jana Marečková mění působiště. Spolu s ní se na lékařskou fakultu „přestěhuje“ i projekt s rozpočtem 30 milionů korun, jehož hlavním cílem je zdokonalení vědecké a publikační gramotnosti zdravotnických pracovníků.

Porodní asistentky, všeobecné sestry, radiologičtí asistenti či fyzioterapeuti nemají v českém kontextu tradici v bádání. Neexistuje tradice práce ve vědě a doposud není zažité publikovat ve vysoce požadované kvalitě. Pomoci má projekt spuštěný v říjnu 2012 za účasti čestného doktora fakulty zdravotnických věd Andrewa Sirkky. Sestává z pěti klíčových aktivit a letos v červenci vytvořil i personální základ Centra vědy a výzkumu nelékařských zdravotnických oborů fakulty zdravotnických věd.

„Po mnoha neshodách už na fakultě zdravotnických věd nechci pracovat,“ řekla Žurnálu hlavní řešitelka projektu Jana Marečková. Potvrdila, že se bude ucházet o místo v ústavu sociálního lékařství a zdravotní politiky na lékařské fakultě.

„Jsem přesvědčena, že bude pro ústav posilou, i kdyby přišla bez

Foto: PAVEL PŘICHYSTAL

projektu,“ řekla přednostka ústavu sociálního lékařství a zdravotní politiky Kateřina Ivanová. Sama se věnuje metodologii společenských věd a v projektu fakulty zdravotnických věd garantuje jednu z pěti klíčových aktivit.

Marečková tvrdí, že svým přechodem nezmaří výstupy klíčových aktivit důležitého projektu. „Naopak. Jsem přesvědčena, že pokud se projekt přesune společně se mnou, všechny jeho výstupy budou zajištěny. Sama garantuji tři z pěti klíčových aktivit,“ ubezpečila Marečková.

Přestože cílem projektu je vytvořit podmínky ke zdokonalení týmu

odborníků s vědeckým potenciálem fakulty zdravotnických věd, od prvo počátku významné části projektu zabezpečují lidé z jiných fakult, kteří

„Je zcela v kompetenci příjemce, jak si projekt organizačně zařadí. Převod z fakulty na fakultu je možný.“

Gabriela Pokorná
vedoucí Projektového servisu

spolupracují se zahraničními experty. Podle Marečkové je dnes splněno 40 procent veškeré projektové práce.

Možnost převedení projektu mezi fakultami jedné univerzity potvrdila

i vedoucí Projektového servisu Gabriela Pokorná. „Příjemcem dotace je Univerzita Palackého a je zcela v kompetenci příjemce, jak si projekt organizačně zařadí. Převod z fakulty na fakultu je možný,“ dodala Pokorná.

O tom, že projekt svou úlohu ve prospěch zdravotnictví a celé univerzity splní, ubezpečil už počátkem října rektora univerzity i děkan lékařské fakulty Milan Kolář.

S přesunem projektu nesouhlasí děkan fakulty zdravotnických věd Jaroslav Vomáčka. „Přání jedné osoby ještě neznamená, že je celá věc uzavřena. Rozhodnu se až po jednání s docentkou Marečkovou. Zatím je však v pracovní neschopnosti,“ uvedl Vomáčka. Podle něj stačí, aby nebyla naplněna některá z klíčových aktivit a fakulta by musela dotaci vrátit poskytovateli.

Fakulta zdravotnických věd vznikla odloučením nelékařských oborů lékařské fakulty v roce 2008. Se záměrem vytvořit osmou fakultu Univerzity Palackého přišel bývalý děkan lékařské fakulty Zdeněk Kolář. Jana Marečková fakultu vedla v letech 2009–2012, poté ze zdravotních důvodů rezignovala. Jaroslav Vomáčka se děkanem této fakulty stal v březnu 2013. Dnes fakulta zdravotnických věd sestává z šesti ústavů a Centra vědy a výzkumu. Má zhruba 700 studentů.

Nad zemí

Dobrodružství na zemi, a především ve vzduchu zažili minulý týden posluchači Dětské univerzity. Svě první, sportovní laděné výukové odpoledne totiž absolvovali v lanovém centru a náramně si ho užili. Děti i instruktoři.

Ještě hodinu před zahájením přitom nad programem visel otazník, když chvílemi poměrně hustě přšelo. Nakonec se však počasí umoudřilo a jediným faktorem, který by dětem mohl zážitek z výšek pokazit, by byl jejich strach. S ním ovšem malí vysokoškoláci problém neměli.

„V lanovém centru už jsem byl, a ne jednou, takže strach nemám, naopak je to fajn. Také jsem třeba vylezl na rozhlednu na Kosíři, tam je to to pěkné,“ pochlubil se Honza Raida.

Naopak Saša Koukalová připustila, že se trochu bojí některých vysokých překážek, ale že je vyzkouší. „Bylo to výborné. Bála jsem se jen na kládě, která se přechází bez držení. Jinak je to super zážitek,“ uvedla pak v závěru odpoledne.

Nejmladší studenti Univerzity Palackého si v lanovém centru vyzkoušeli leccos, kromě zdolávání nízkých a vysokých překážek nebo lezecké stěny i lukostřelbu, pohybové hry rozvíjející týmovou spolupráci a také došli dřevěné kozy.

Ve středu 16. října již malí vysokoškoláci zamíří do akademického prostoru, ještě však ne do vyložené školních, nýbrž do akademického chrámu Panny Marie Sněžné.

(vim)

Foto: MARTIN VIŠŇA

Noční studovna spustila zkušební provoz

Foto: PAVEL KONEČNÝ

8. října, dvě hodiny před půlnocí. Nůžky v rektorově ruce přestřihly pásku a noční studovna se otevřela. Sloužit bude denně od deseti hodin večer do šesti ráno. Vstup do ní je na elektronické studentské nebo zaměstnanecké karty.

Vznik noční studovny požadovalo v petici sedm stovek studentů. „Jsem ráda, že se to podařilo, a doufám, že to studenti budou využívat,“ řekla na slavnostním otevření Tereza Janásová, která petici zorganizovala.

„Pro mě je to nezvyklé, protože v tuto dobu už obvykle spím, a přiznám se, že jsem asi v životě po desáté večer nestudoval,“ prohlásil před přestřihem pásky rektor Miroslav Mašláň. Přesto popřál všem, kterým tato noční doba vyhovuje, aby jim studovna sloužila.

„Petice studentů byla jen postrčením toho, o co jsme se vždycky snažili. Museli jsme tady nachystat topení na zimu, wifi, kamery a vstupní zařízení,“ vypočítal prorektor Vít Voženílek, do jehož kompetence univerzit-

ní knihovna spadá. Náklady dosáhly 300 tisíc korun.

Zájem může studovnu vylepšit

Studovna s třiceti místy bude až do konce akademického roku ve zkušebním provozu. „Nemáme to spočítané na akademickou návratnost. Máme ale čas na to, abychom zjistili zájem. Pokud bude noční studovna oblíbená, zařídíme pohodlnější vybavení, pokud zjistíme, že nestačí, budeme přemýšlet o jejím rozšíření,“ řekl Voženílek.

Počítá s tím, že návštěvnost bude různá v průběhu týdne, sezony i zkuškového období.

Noční studovnu bude určitě využívat studentka anglické a španělské filologie Tereza Honsová. „Skoro každý den mám rozvrh do osmi hodin, takže jakmile skončím, přesunu se zřejmě sem,“ uvedla Honsová.

První noční studovnu na univerzitě využívají už od minulého semestru studenti lékařské fakulty v nových Teoretických ústavech. Největší zá-

jem o ni je ve zkuškovém období s průměrnou návštěvností padesáti studentů za noc.

Nová „hlučná“ studovna

Pro tento akademický rok připravila Ústřední knihovna ve Zbrojnici také „hlučnou“ studovnu nabízející prostor pro komunikaci i relaxaci v bývalé malé počítačové učebně v prvním patře.

„V běžné studovně by se nemělo hlasitě mluvit. Tady se mohou studenti učit nahlas, navzájem se zkoušet nebo si jen popovídat, aniž bychom je museli napomínat,“ upřesnil Jindřich Juráš z výpůjčního oddělení.

S novým akademickým rokem se knihovna chystá také rozšířit svou nabídku vůči absolventům univerzity. „Některé služby mají omezené stejně jako širší veřejnost, my bychom rádi dosáhli pro ně zvýhodnění. Především bychom chtěli, aby si mohli knihy půjčovat,“ přiblížil další plány knihovny Juráš. Cílem je podle něj přispět ke zvýšení sounáležitosti absolventů s jejich alma mater. (mav, caf)

Anketa

POUŽÍVÁTE TABLET?

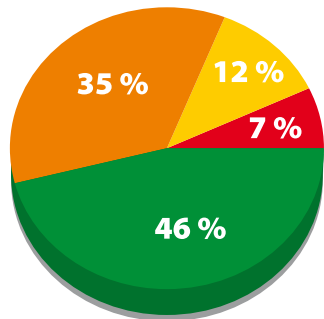
Martin Hujčák
4. ročník FF

Nechtěl bych ho. Nevyužil bych ho, kapacita paměti i baterie je mizerná. Navíc je křehký a překáží.

Adéla Mikulicová
4. ročník PdF

Tablet nemám, ale klidně bych ho měla. Využila bych jej pro studium a k informačním účelům.

Používáte tablet?

- Ano, hlavně
- Jenom zřídka
- Bohužel – nemám
- Ne, ani nechci

V online anketě jsme našli 287 odpovědí. Z nich pouze 21 vyložené toužilo tabletem. Naopak 132 klikajících naznačovalo, že tablet nemusí. Karel Smetana, výherce tabletu v naší soutěži zjevně patřil do první kategorie.

Zakoušl se do Žurnálu a vyhrál iPad

Student filozofické a teologické fakulty Karel Smetana se může těšit na nový iPad. Vyhrál jej jako vítěz soutěže Žurnálu Online, která ve středu vyvrcholila závěrečným losováním na Žižkově náměstí. Cenu převezme při otevření nové prodejny iTouch na konci příštího týdne.

Úkolem soutěžících bylo sestavit větu ze slov ukrytých ve zprávách Žurnálu Online. V univerzitním zpravodajství se den po dni pokoušeli najít sedm výrazů, které by vytvořilo hledanou větu – *Zakoušni se do Žurnálu jako do jablka*. Pátrání po zvyrazněných slovech ulehčovala nápověda, zveřejňovaná každý den na facebooku Žurnálu Online.

„Nápovědy byly intuitivní, takže to bylo fajn. Bez nich by to byl ovšem problém, zpočátku jsem to zkoušel, ale nešlo to,“ prozradil Smetana. Jak dodal, bude to jeho první iPad a využije jej hlavně ke studiu. Svůj černý iPad mini Wi-Fi 16 GB si vyzvedne v nákupní Galerii Šantovka při otevření nové prodejny iTouch – Apple Premium Reseller. (mav)

Vítěz soutěže Karel Smetana.
Foto: VELENA MAZOCHOVÁ

Snažím se žít vyrovnaně a těšit se z prostých věcí

MARTINA ŠARADÍNOVÁ
PAVEL KONEČNÝ

Slovenský humorista, dramatik, prozaik, textař, herec, režisér, moderátor a zpěvák Milan Lasica zavítal nedávno na Univerzitu Palackého. Během Cyrilometodějského týdne se spolu s dalšími hosty zúčastnil besedního stolu na téma česko-slovenské vzájemnosti a vztahu obou národů a kultur.

Lasica bavil publikum především svými trefnými glosami, ale i vtípem. Podle něj žije osm z deseti Slováků ve stresu a dva v zahraničí.

Jste stresovaný?

Já nejsem stresovaný, jsem spokojený. Jsem už příliš starý na to, abych podléhal stresům. Snažím se žít vyrovnaně a těšit se z prostých věcí.

Před časem jste řekl, že jste čím dál spokojenější a za dvacet let už tu spokojenost ani nepřijde snést. Takže to stále platí?

Ano, rozhodně to stále platí. I když ta dvacetiletá budoucnost je už trochu nadsazená.

Povídáme si na půdě univerzity. Vzpomínáte si, jaký jste byl student? Na základní škole jsem byl velmi dobrý žák, měl jsem samé jedničky. Pak už to bylo horší, orientoval jsem se spíš v takových předmětech, jako jsou literatura či dějepis. Fyzika nebo matematika mi moc nešly. Pak jsem studoval na divadelní fakultě Vyso-

ké školy múzických umění divadelní dramaturgii. To byl dost dobrý krok, protože možnost zaobírat se divadlem mi dalo hodně. Nemohu

Foto: CTIBOR BACHRATÝ

Milan Lasica (*1940)

Rodák ze Zvolenu. Vystudoval dramaturgii se zaměřením na divadla malých forem na VŠMU v Bratislavě. Začínal psaním autorských dialogů a scének pro sebe a svého partnera Júlia Satinského, ve kterých porušoval všechna pravidla realistického divadla. Vystupovali v řadě představení, společně vydávali knihy a s hudebním skladatelem Jaroslavem Filipem také tři LP desky. V současné době je ředitelem bratislavského divadla Studio L&S.

srovnávat život na umělecké škole s jinými fakultami. Dá se ale říct, že mimoškolní setkání ve vinárnách či hospůdkách byla kupodivu plná závažných uměleckých témat. Nevím, jestli studenti chemie, když se sešli v hospodě, debatovali o chemii. Ale my jsme vždy mluvili o umění.

Na besedě se mluvilo také o česko-slovenských vztazích. Vy jste byl odpůrcem rozdělení Československa. Jak vzájemné vztahy vidíte nyní? Jsou normální a je to dobře. Rozdělení bylo zájmem lidí, kteří se chtěli zmocnit politických postů, či dokonce majetku, a nechtěli, aby jim do toho někdo mluvil. Tak se i stalo. Ale my, kteří jsme

mě rozdělení nedotklo, v Česku stále hraju a diváci mi rozumějí.

Kdy jste byl v Olomouci naposledy? Hrál jsem tu s Bolkem Polívkou naposledy asi před dvěma roky a s paní Kolářovou zhruba před třemi lety. Mám tady i oblíbené místo. Když jsem byl totiž velmi mladý, pravidelně jsme hrávali v divadle v Hodolanech. Ale myslím, že už neexistuje. Olomouc se mi vždy zdála jako příjemné město. Pak, když tu dvacet let byla sovětská vojska, už to tak příjemné nebylo.

Z hodolanského divadla ale dělají kasino, takže se tam zase bude hrát... Ano, ale už to bude trochu jiná hra.

Mašláň i Miller představili své vize pro post rektora

Kandidáti na rektora Miroslav Mašláň a Jaroslav Miller minulou středu seznámili akademickou obec s tím, jak hodlají vést univerzitu v příštích čtyřech letech. Oba profesori kladou důraz na internacionalizaci univerzity, podporu vědy či zkvalitnění výuky. Vyslovili se také pro užší spolupráci s městem a krajem i posílení role univerzity ve společnosti.

Dosavadní rektor hodlá navázat na své dosavadní čtyřleté působení v čele univerzity. Svoje vize uvedl mottom Chci univerzitu, jejíž prosperita je mou srdeční záležitostí, vést i v příštích čtyřech letech. Jako základní pilíře rozvoje univerzity zvolil vynikající výzkum, internacionalizaci a inovace. „Univerzita má dobře nastartováno k tomu stát se vědeckou univerzitou. Nelze ji řídit klasickým manažerským způsobem. Musí produkovat nové myšlenky a znalosti, což musí udělat dělníci vědy, tedy profesori a docenti,“ uvedl Mašláň.

Jeho protikandidát předložil plán Moderní a dynamické univerzity pro 21. století. Ve svém vystoupení se zaměřil na definici některých současných problémů a navrhl jejich možné řešení. „Univerzita bude v příštích letech procházet obdobím nejistoty vyvolaným změnou vnějších podmínek. K nim patří implementace novely vysoko-

Miroslav Mašláň a Jaroslav Miller. Sedí budoucí rektor vlevo, nebo vpravo? Videozáznam z jejich diskuse s akademickou obcí je na univerzitním webu.

Foto: PAVEL KONEČNÝ

školského zákona, pokud bude přijata, adaptace na nový systém hodnocení vědy, příprava na nové programovací období i dramatický pokles tradičních studentů,“ upozornil Miller.

Programy mají řadu průníků

Oba kandidáti považují za jeden z nejdůležitějších úkolů internacionalizaci univerzity. Oba proto neváhali v průběhu diskuze odpovídat na anglický dotaz rovněž v angličtině.

Mašláň požaduje například internacionalizaci výzkumných

laboratoří a badatelen, kde se mají pozice obsazovat na základě mezinárodních konkurzů. Univerzitní pracoviště by se měla ještě více zapojovat do mezinárodních výzkumných programů. Miller navrhuje koncept středoevropské univerzity, mimo jiné volá po zvýšení počtu zahraničních studentů. „Nejde prioritně o to, abychom se tvářili světově a univerzita měla ze zahraničních studentů finanční prospěch, ale touto cestou k nám můžeme přilákat ty nejlepší mozky, což je příslib do budoucna,“ uvedl Miller.

POKUD BYSTE BYL ČLEMEM AKADEMICKÉHO SENÁTU UP, KOHO BYSTE VOLIL A PROČ?

Tomáš Lebeda
politolog FF

Volil bych profesora Millera, protože si myslím, že má větší zkušenosti s internacionální prací. Má zkušenosti ze zahraničí, studoval na Oxfordu a v tuto chvíli ho považuji za lepšího kandidáta.

Jiří Oslizlo
student PF

Volil bych profesora Mašláňe z toho důvodu, že má zkušenost s touto funkcí a jeho názory se mi zdály strážlivější a víc nohama na zemi než u profesora Millera.

Zbyněk Svozil
děkan FTK

Můj názor pramení i z mé zkušenosti ve funkci děkana se současným panem rektorem. Programy se hodně podobají, takže bych se vyslovil pro pokračování kontinuity v osobě profesora Mašláňe.

Anna Sosiková
studentka PdF

Těžko říct, ale asi by změna nemusela být špatná.

Teze kandidáta na děkana pedagogické fakulty Čestmíra Serafína

Pedagogická fakulta jako pevná součást Univerzity Palackého v Olomouci naplňuje své nezastupitelné poslání v oblasti vysokoškolské přípravy a celoživotního vzdělávání učitelů, vychovatelů a dalších pracovníků. Zároveň je centrem výzkumu a vývoje nejen v oblasti výchovy a vzdělávání.

Chceme-li nadále vnímat fakultu jako významnou výzkumně-vzdělávací instituci naplňující všechny oblasti svého poslání tak, jako tomu bylo doposud, je potřebné se opřít o následující priority:

- na přední místo postavit vědeckou, výzkumnou, uměleckou a další tvůrčí činnost, neboť tyto součásti tvoří komplexní obraz fakulty a posilují její propojení se vzdělávací činností;
- kvalita a excelence ve výzkumné i umělecké práci se promítá do kvality výuky a je neodmyslitelnou podmínkou rozvoje fakulty jako součásti výzkumné univerzity;
- je potřebné vytvářet podmínky pro systematickou práci spojenou s rozvojem studií – zejména studií doktorských, a to i směrem k oborovým didaktikám. Cesta posilování kvality se nachází v propojování doktorských studií s vědeckou prací pracovišť;
- materiální a technologický rozvoj fakulty je podmínkou, chce-li fakulta i nadále nabízet moderní prostředí pro vzdělávací a výzkumné činnosti;
- zefektivnění řízení a organizace s důrazem na pracovní profesionalitu ve všech činnostech vytváří stabilní ekonomické prostředí fakulty.

Jako kandidát na děkana Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci věřím v její ekonomickou stabilitu, dynamiku vědecko-pedagogické práce a vysokou úroveň studia, věřím v pracovníky fakulty a jejich úsilí o naplňování poslání fakulty jako špičkového vědecko-pedagogického pracoviště.

(Plnou verzi si můžete přečíst na webových stránkách PdF UP.)

Diskuze o školném i vědeckých centrech

V diskuzi kandidáti odpovídali na dotazy ohledně případných změn v univerzitním informačním systému, postavení excelentních vědeckých center či školného.

„Z ekonomického pohledu nemá školné pro univerzitu význam. Jsem člověk silného sociálního založení, takže jsem proti školnému. Na druhé straně ale bohužel zkušenosti s některými studenty ukazují, že určitý poplatek by nebyl na škodu, aby byli studenti zodpovědnější,“ uvedl Mašláň. Určitou míru finanční spoluúčasti si dokáže představit i Miller. „Ne proto, aby byla univerzita bohatší, ale aby vznikla silnější vazba mezi studentem a univerzitou,“ vysvětlil Miller.

V případě informačního systému, který je akademiky opakovaně kritizovaný, nabízí Miller možnost spolupráce s Masarykovou univerzitou při vývoji nového systému. Podle Mašláňe se jedná o složitý problém, který závisí mimo jiné i na množství investovaných peněz. Excelentní vědecká centra by podle obou kandidátů měla zůstat i nadále provázána s katedrami, aby byla zachována kvalita vzdělávání i výzkumu.

Změní se prorektori?

„O případném obsazení prorektorských postů mám poměrně jasno. O každé agendě jednáme s okruhem

tří až čtyř lidí. V případě zvolení bych zřídil nové prorektorské místo pro operační programy. Naopak uvažuji o zrušení pozice prorektora pro informační technologie,“ uvedl Miller.

Rektor Mašláň chce s každým prorektorem pohovořit. „Proberu jeho úsek, co se podařilo a co ne. Samozřejmě se také zeptám, zda chtějí pokračovat. V některých případech uvažuji i o jiných kandidátech. Zatím jsem ale s nikým nemluvil. Nechávám se to na dobu, až budu případně zvolen,“ řekl Mašláň.

Rektora pro příští čtyři roky bude akademický senát, jenž má 24 členů, volit 16. října. O tom, zda jím bude fyzik, či historik, rozhodne nejméně 13 potřebných hlasů. (srd)

ZAZNĚLO V SÁLE

„Stoupnu si ke stolečku, protože vestoje mi to lépe přemýšlí.“
Jaroslav Miller vysvětloval, proč bude vždy odpovídat od řečnického pultu.

„Kampusem je celé město Olomouc. Olomouc se totiž nachází v Univerzitě Palackého.“
Miroslav Mašláň v odpovědi, zda je třeba budovat univerzitní kampus.

„Říká se, že Velkomoravská škola, pardon Moravská vysoká škola, vznikla proto, že univerzita nebyla schopna vyhovět požadavkům na zřízení ekonomických studií.“
Aleš Jakubec. Kouzelný, skoro historický přebřepť při položení otázky.

„Jakým způsobem budete univerzitu zhasínat?“
Katastrofický dotaz Roberta Zbírala.

„Jste ochotni to místopřísežně slíbit?“
Téměř ultimativní podmínka dotazu Jiřího Lacha.

„Na univerzitách občas řeknou i něco chytrého.“
Miroslav Mašláň směrem k politikům, kterým by vysoké školy mohly radit.

„Slibuji, že skočím do studené vody a pokusím se dostat svému programu.“
Jaroslav Miller v závěrečné řeči, co by udělal, kdyby byl zvolen rektorem. (caf)

Host do domu, Bůh do domu – i v Bangladéši

VELENA MAZOCHOVÁ

Poznatky pro zpracování diplomových prací, výjimečné zážitky, vzpomínky na všudypřítomnou pohostinnost i teplo, a především jistotu, že svět je malý a že na vzdáleném konci planety zanechaly přátele, s nimiž si rozumí navzdory jazykovým bariérám – to vše si z Bangladéše přivezly studentky teologické fakulty Štěpánka Pecháčková, Iva Musilová a Markéta Nešporová.

Na cestu se vydaly koncem května, byla jejich zahraniční odbornou praxí. Pobyt ve vesnici Thanapara, spolupráce s tamní rozvojovou organizací Thanapara Swallows a poznávání některých dalších koutů exotické země hodnotí studentky jako jednoznačný přínos pro své další studium i vlastní osobnostní vývoj. „Až po návratu člověk zjistí, co vlastně se všechno naučil,“ shrnula Štěpánka.

Fair trade i arzenik ve vodě

Materiál pro diplomové práce obsáhl témata týkající se fair trade produkce oblečení, praxe komunitního rozvoje a zdrojů vody. „Zajímalo mne, jak jsou místní lidé připravováni k tomu, aby například získali rekvalifikaci a práci v rámci místního zemědělství,“ uvedla Iva.

Štěpánka využije pro svou diplomku výsledky kvalitativního výzkumu zaměřeného na projekt čištění vodních zdrojů kontaminovaných arzenikem. „Zkoumala jsem názory obyvatel vesnice Miapur, na čištění studní a léčbu nemocných,“ upřesnila Štěpánka. Markétu zaujaly aktivity

Ve vesnici Thanapara (zprava) Iva Musilová, Markéta Nešporová a Štěpánka Pecháčková.
Foto: archiv studentek

dílny pro výrobu fair trade oblečení. „Zjišťovala jsem, jak se místní ženy učí šít a vyšívát a co pro ně znamená získání těchto dovedností. Děla jsem hlavně rozhovory, pozorování a snažila se získat další podkladové materiály,“ řekla Markéta.

Bangladéšské tempo

Kromě vlastních výzkumů se studentky věnovaly práci pro hostitelskou organizaci Thanapara Swallows. Jejich pracovní náplň byla plánovaná i improvizovaná zároveň. „Evropské tempo i logika zde nemají příliš místa. K tomu se přidávají komunikační šumy a nedorozumění na obou stranách,“ poznamenala Štěpánka.

Přesto se jim podařilo seznámit se všemi místními projekty a během prvního měsíce zvládly i místní jazyk – bangla. „Pracovali jsme na webo-

vých stránkách organizace a propagovaly jejich projekty, sociální služby a etické podnikání. I když se v tom moc nevyznáme, byly jsme pro ně téměř IT experti,“ zavzpomínala Markéta.

Studentky také doučovaly děti angličtinu a absolvovaly řadu exkurzí a tréninkových mítinků. To vše v místním režimu pracovní doby i teploty podnebí. Pracuje se od 9 do 17 hodin, ale pracovní doba je upravovaná podle potřeby. Týden se počítá od neděle do neděle a volný den je pouze pátek. Dodržuje se pauza na oběd a odpolední spánek. Teplota totiž pravidelně stoupá nad 30 stupňů, k čemuž se přidává vysoká vlhkost.

Bidéši se zvou na lal-ču

„Trochu jsme se obávaly přijetí v muslimské komunitě, ale bylo to překva-

pivě v pohodě. Místní společnost je poměrně přísně hierarchicky rozdělena, ale jako cizinky a ze Západu, a hlavně hosté jsme byly na žebříčku hodně vysoko,“ uvedla Markéta. Jak dodala, bezdná vstřícnost a pohostinnost místních obyvatel vůči cizincům neboli bidéši dostala dívky občas i do nepříjemných rozpaků. „Člověk si připadá hloupě, když pro něj shánějí židli a příbor, zatímco ostatní sedí na zemi a jedí rukama,“ zdůraznila. „Opravdu tam platí: host do domu, Bůh do domu,“ dodala Štěpánka.

Bez problémů se obešlo přizpůsobení tradici oblékání. „Pořídily jsme si jejich saalvar kameez, což jsou dlouhé kalhoty a delší halena a k tomu šátek přes hrud. Nevyžadovali to po nás, ale my jsme se přizpůsobit chtěly,“ zdůraznila Markéta.

K nejhezčím zvyklostem patří podle studentek oslovení při setkání. „Oslovují se mezi sebou bhai, bratře, a sestro – apa nebo bubu,“ vysvětlila Štěpánka. Jak dodala Markéta, velká pospolitost místních obyvatel je pro Evropana nezvyklá. „Všichni se znají a všechno o sobě vědí a je pro ně nemyslitelné, že by měl někdo potřebu nějakého alespoň částečného soukromí. A když vás někdo pozve na mango nebo na lal-ču neboli čaj s cukrem, není možné pozvání nepřijmout,“ dodala Markéta.

Kulturní šok

Studentky procestovaly distrikt Rajshahi, na jihovýchodě navštívily letoviska s plážemi dlouhými 120 kilometrů, poznaly buddhistické a hinduistické chrámové památky,

U chrámu Pahar Pur, památky UNESCO, na severozápadě země.
Foto: archiv studentek

koupaly se v Ganze, ale nejvíce se jim zalíbilo v oblasti Sylhetu, kde se nachází devadesát procent čajových plantáží v Bangladéši. Nejčastějším dopravním prostředkem byly autobusy a rikša. „Hodně rozšířená jsou vozidla zvaná ben, což je kolo s deskou přípevněnou vzadu. Vejde se na ni klidně i deset cestujících,“ ujišťuje Štěpánka.

Návrat byl pro ně větší kulturní šok, než cesta tam a občas se jim chce se vrátit. „Přistihla jsem se, že porovnávám, co všechno tam bylo lepší a zajímavější než tady,“ prozradila Markéta. „Těžko se zvyklá hlavně na tu zdejší zimu a na to šedivé oblečení. A nikdo se na vás nepodívá, neusměje se. Stýská se mi vlastně pořád,“ doplnila Štěpánka.

Všechny tři studentky magisterského oboru Mezinárodní humanitární a sociální práce, informovaly o svých cestovatelských zážitcích na stránkách sdružení Světomat. K jistotám jejich bangladéšského pobytu přispěly očkovací centrum Avenier a společnost Transalpinus, která jim poskytla filtr Katadyn na přípravu pitné vody.

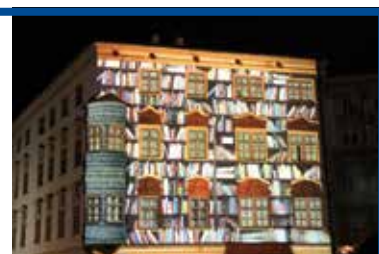
Egyptské poklady

Poklady starého Egypta vystavuje až do poloviny března Vlastivědné muzeum. Na jedinečné výstavě sestavené ze sbírek arcivévody Josefa Ferdinanda Habsburského se podílela také univerzita.

„Je to opravdu velká událost. Ty sbírky nikdy nebyly představeny v takovém rozsahu, i když jejich část už různé putovala,“ řekla historička Ivana Koucká, která patřila do týmu připravujícího výstavu.

Expozice čítá 150 sbírkových předmětů. „Pro každý z nich existuje důvod, proč tady je,“ řekl Pavel Onderka z Náprstkova muzea.

Na vernisáži byla minulý týden přítomna celá řada významných hostů, včetně světově proslulého egyptologa Miroslava Vernera. (caf)

Nejlepší videomapping

Cenu diváků získala projekce 440. výročí univerzity na videomappingové soutěži festivalu Vzáří.

„Pro nás je to nejdůležitější cena,“ reagoval Radek Palaščák, vedoucí oddělení komunikace, s nímž tvůrce animace Adam Ligocki na vzniku spolupracoval.

„Byly to hodiny a hodiny práce. Nešlo jen o to vytvořit barevně poutavou show. Věřím, že diváci ve výsledku ocenili především emotivnost a že zafungovalo spojení města a univerzity i ve vizuální rovině,“ řekl Palaščák k projekci na Hauenschildově paláci. (caf)

Pohoda

Esta historia es real, tan solo he cambiado los hechos. Todo extranjero debe saber decir, al menos, tres cosas en la lengua del lugar que visita: buenos días, gracias y por favor. Con esas tres palabras se puede ir al fin del mundo. Pero además, hay una palabra mágica que cada extranjero debe descubrir. Una palabra que a veces tiene traducción y otras no – esa no es la cuestión – sino que ciertamente se entiendan el significado real que encierra esa palabra, un significado al que solo se puede acceder si uno vive en dicha sociedad. En España y en Latinoamérica esa palabra es Mañana. Vuelva usted mañana por favor, se dice a diario. Mañana, mañana. En México incluso ha evolucionado a un formato más poderoso: ahorita. ¿Por qué hacer hoy lo que se puede hacer mañana o pasado mañana? Quien entienda esto puede vivir tranquilo allí. El tiempo es relativo, decía Einstein. Pero, aquí en Moravia, la tierra del queso frito, en el mundo de las encrucijadas de la historia europea, mañana es hoy. Y la palabra mágica es bien diferente. Aquí se juega en otra liga. Esa palabra supera a cualquier otra: te enseña el camino, te ilumina la vida en los duros días de invierno, te alegra el alma, y todos la abrazamos cada día como un niño abraza a su madre al llegar del colegio. Esa palabra es pohoda. Y cuánto me alegro de no tener que traducirla, ni de contar qué significa. Me alegro, sí, de estar en las tierras de San Wenceslao, donde todo es posible si todo el mundo está en pohodě.

Daniel Esparza
odborný asistent Katedry romanistiky FF UP

Pohoda

Tento příběh je skutečný, pouze jsem změnil fakta. Každý cizinec musí umět říci alespoň tři věci v jazyce země, kde je na návštěvě: dobrý den, děkuji a prosím. S těmito třemi slovy je možné jít až na konec světa. Ale navíc existuje i magické slovo, které cizinec musí objevit. Slovo, které občas lze přeložit, a občas ne. Ale to není podstatné, důležité je, že porozumí skutečnému významu tohoto slova, významu, kterému je možné přijít na kloub, pokud člověk žije v dané společnosti. Ve Španělsku a Latinské Americe je tímto slovem „mañana“ (zítra). Vrat se prosím zítra, slyšíte každý den. Zítra, zítra. V Mexiku se dokonce vyvinulo do mnohem mocnější podoby: „ahorita“ (okamžiček). Proč udělat něco dnes, když se to může udělat zítra nebo pozítří? Kdo tomuto porozumí, může tam žít v klidu. Čas je relativní, jak říkal Einstein. Ale tady, na Moravě, v zemi smaženého sýra, na křižovatce evropských dějin, zítra je dnes, a magické slovo je tedy odlišné. Tady se hraje jiná liga. Tady toto magické slovo překonává jakékoliv jiné, ukažte ti cestu, rozjasni ti život v tmavých zimních dnech, rozveselí mysl, a všichni ho objímáme každý den tak, jako dítě objímá svoji mámu, když se vrátí ze školy. Toto slovo je pohoda. Jak jsem rád, že ho nemusím překládat, ani vyprávět, co znamená. Ano, jsem rád, že žiji v zemi svatého Václava, kde je možné všechno, pokud jsou všichni v pohodě.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vytvoření metody full cost a její aplikace na UP Registrační číslo: CZ 1.07/2.4.00/16.0004

Metoda úplných nákladů (full cost) v podmínkách UP v Olomouci

Univerzita Palackého v Olomouci v souvislosti s využíváním metody úplných nákladů (full cost) ve svém finančním řízení a při stanovení nepřímých nákladů v projektech a v doplňkové činnosti dokončuje projekt zaměřený na vytvoření konkrétní metodiky. FCM – model participace součástí na nákladech celouniverzitních aktivit je vhodným nástrojem zohledňujícím více kritérií. Samotný model náklady nesnižuje, ale ukazuje, které činnosti jsou jejich zdrojem.

Na jednotlivých fakultách již probíhají prezentace zaměřené na přehled provedených prací, návrh FCM pro UPOL a příklady konkrétního využití metodiky pro danou fakultu. Máte poslední možnost zasáhnout a svými připomínkami a dotazy ovlivnit vytváření tohoto modelu.

Vám, kterým není lhostejná budoucnost financování UP, bychom rádi představili navrhovanou verzi a zároveň Vás srdečně zveme na závěrečný **seminář METODA ÚPLNÝCH NÁKLADŮ (FULL COST) V PODMÍNÁCH UP V OLOMOUCI**, který se koná **ve středu 13. listopadu 2013 od 14 do 18 hodin v aule Přírodovědecké fakulty** (17. listopadu 12, místnost 2.001).

Lektoři semináře: **Ing. Tomáš Kopřiva** (hlavní řešitel projektu, kvestor UP v Olomouci), **Mgr. Ivan Drábek** (hlavní metodik, tajemník CMTF UP v Olomouci).

Seminář se koná s podporou projektu „Vytvoření metody full cost a její aplikace na UP“. Více informací o projektu a metodě full cost naleznete na <http://fcm.upol.cz>

Těšíme se na setkání s Vámi,

Ing. Tomáš Kopřiva, hlavní řešitel projektu
Mgr. Ing. Radka Jurečková, manažerka projektu

INZERCE P-13-16

Slavnostní mše k zahájení akademického roku

V katedrále sv. Václava v Olomouci se 30. září konala slavnostní mše k zahájení akademického roku 2013/2014 za účasti rektora UP Miroslava Mašláne, senátorek, senátorů a funkcionářů UP a fakult, členů akademické obce, studentek a studentů a zaměstnanců UP. Sešli se v zaplněné katedrále sv. Václava na den sv. Jeronýma (patrona univerzit, studentů a vědců) u příležitosti oslav 440. výročí Uni-

verzity Palackého v Olomouci. Mši celebroval Mons. Jan Graubner, arcibiskup olomoucký a metropolita moravský, a koncelebrovali početní kněží v čele s generálním vikářem diecéze a pedagogy Cyrilometodějské teologické fakulty UP. Gregoriánský chorál a mešní zpěv zazněly v podání olomouckých seminaristů. Mons. Jan Graubner ve své promluvě k výročí univerzity vyzvedl roli uni-

verzit ve společnosti, citoval papeže Františka a vyslovil se pro kultivaci života ve spřízněnosti, sblížení a solidaritě namísto střetů a konfliktů. „Kéž se naší univerzitě daří při hledání pravdy i formaci skutečně kvalitních osobností, jaké potřebuje naše společnost, aby se do budoucnosti mohla dívat s větší nadějí.“

prof. Ladislav Daniel
prorektor

Homilie olomouckého arcibiskupa Mons. Jana Graubnera na Slavnostní mši ke 440. výročí UP dne 30. září 2013

Oslava narozenin bývá příležitostí k blahopřání, ale i k pohledu do uplynulého života, kde odhalíme úspěchy a důvody k hrdosti i vděčnosti, ale i bolesti a překonané zkoušky, z nichž je možné čerpat poučení a povzbuzení. Dnes slavíme narozeniny olomoucké univerzity, kterou před 440 lety založil papež Řehoř XIII., když schválil donaci olomouckého biskupa Viléma Prusinovského. Téhož roku získala univerzita od císaře Maxmiliána II. promoční právo.

Naše univerzita je druhá nejstarší v republice, ale univerzity jako takové mají svůj kořen ve středověku. Pro některé je možná překvapením, ale univerzitní systém vytvořila církev, když se snažila uchovat a kultivovat vědění. Univerzity v Paříži a Boloni začaly jako katedrální školy, v Oxfordu a Cambridgi vznikly jako neformální setkávání učitelů a studentů. Univerzitní formu získaly v druhé polovině 12. století. Do reformace vzniklo 81 univerzit, z nichž 33 založil papež, 15 králové, 22 obojí. Tituly z papežských univerzit byly uznávány v celém křesťanském světě, z královských jen v místním království.

Studium bylo postaveno na přednáškách a disputacích. Studenti diskutovali, argumentovali pro a proti, mistr nakonec rozhodl nebo rozřešil problém. Když byl student schopen otázky rozhodnout, získal titul bakaláře a mohl pokračovat v magisterském studiu na kterékoliv univerzitě. Jen naše neznalost může omlouvat řeči o temném středověku, když dal moderní době univerzity. Papežské byly zaručovaly nejen akademické svobody, ale třeba i právo vstoupit do stávk, když se s členy akademické obce špatně zachá-

zelo. Objev středověkého systému vzdělávání a podpory vědecké práce je snad možné srovnat jen se současnou možností globálních informačních systémů.

Mnozí máme v paměti setkání papeže Benedikta XVI. s českým akademickým světem. Před několika dny mluvil papež František na univerzitě v Sardinii, kde ukázal nejen na úkol vědeckého bádání a výuky na univerzitě. Mluvil o evropské situaci rozčarování způsobené krizí, která není jen ekonomická a ekologická, ale i výchovatelská a mravní, lidská. Připomíná, že čínština vyjadřuje pojem krize dvěma znaky. Jeden znamená nebezpečí, ale druhý příležitost. Varuje před rezignací či apokalyptickým viděním, hledáním ostrůvků bezstarostného klidu, uzavřeného individualismu a paralyzování inteligence a vůle. Volá k hledání a nalézání stezek naděje, které otevrou naší společnosti nové horizonty. Tady vidí roli univerzity jako místa vypracování a předávání vědění, formace k moudrosti v tom nejhlubším slova smyslu a integrlní výchovy člověka.

Univerzita musí být místem rozlišování, které není slepé, ale uskutečňuje se na základě etických a duchovních kritérií, zahrnuje otázku po dobru, odkaz na hodnoty, vlastní vizi lidské osoby ve všech jejích rozměrech, zejména v duchovním a transcendentním. Univerzita jako místo moudrosti má při formaci k rozlišování žít nadějí.

Vyzývá k budování kultury spřízněnosti a sblížení. Izolace a uzavřenost do sebe nebo do svých zájmů není nikdy cestou naděje a obnovy. Tou je blízkost a kultura setkání. Nikoli kultura střetu, ale setkání

a dialogu, který neklade rozdíly a pluralismy nekriticky na stejnou rovinu, což je jedno z rizik globalizace, ale ani je nevyhrocuje, nýbrž otvírá ke konstruktivní konfrontaci. Znamená to chápat a oceňovat bohatství druhého, brát je v úvahu jako faktor růstu. Nemějte strach z diskuse na všech úrovních, říká, nebojte se otevřít také horizontům transcendence, setkání s Kristem či prohloubení vztahu k němu. Víra nikdy neredukuje prostor rozumu, ale otevírá jej k integrální vizi člověka a reality a brání před nebezpečím redukce člověka na pouhý „lidský materiál“.

Žádá, aby univerzita formovala k solidárnosti. Bez solidarity nemá budoucnost žádná společnost. Solidarita je způsob vytváření dějin, vitální prostor, ve kterém konflikty, napětí a protivity dospívají k harmonii, která plodí život. Nám křesťanům sama víra dává pevnou naději, která podněcuje k rozlišování reality a k životu ve spřízněnosti a solidaritě, protože sám Bůh vstoupil do našich dějin, v Ježíši se stal člověkem, ponořil se do naší slabosti, stal se nám všem bližním, prokázal konkrétní solidaritu, zvláště nejhudším a nejpotřebnějším, a otevřel nám neokonečný a bezpečný horizont naděje.

Povzbuzení myšlenkami papeže Františka můžeme dnes při bohoslužbě nejen děkovat Bohu za vše, co se podařilo v dějinách olomoucké univerzity, ale můžeme i prosit o dary Ducha, zvláště dar moudrosti a rozumu pro všechny členy naší akademické obce. Kéž se naší univerzitě daří při hledání pravdy i formaci skutečně kvalitních osobností, jaké potřebuje naše společnost, aby se do budoucnosti mohla dívat s většími nadějemi.

Cyril a Metoděj aneb „brána národů“ či „nádvoří pohanů“

Spojení dvou výročí v jednom termínu, 1150 let od příchodu Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu a 440 let od založení univerzity v Olomouci jako by přímo predestinovalo Univerzitu Palackého k tomu, aby uvedla ve skutek námět papeže Benedikta XVI. o debatním fóru nazývaném v různých dokumentech „brána národů“ či „nádvoří pohanů“. Benedikt XVI. hodlal – opíraje se o staroizraelské realie (na jedno z vnějších nádvoří Šalamounova chrámu měli přístup i „pohané“ či „pronárody“ – jak překládají kraličtí – či „národy“, rozuměj „jiné národy než vyvolený lid“ a toto nádvoří sloužilo mnohdy jako diskusní fórum, jako místo setkávání různých náboženství, vyznání a kultů), podnítit vznik takových ideálních diskusních fór, připravit prostředí pro živý dialog, neformální, věcnou debatu různých názorových proudů, ve kterých bude úloha poslouchat partnera stejně důležitým aspektem jako prezentace vlastních názorů.

Postavy a dílo Cyrila a Metoděje se zdály být ideálním tématem pro takové diskusní fórum, neboť se při dnešním pohledu na ně může uplatnit celá škála různých pohledů, přístupů a otázek. Možná (s odkazem na kardinála Špidlíka) diskutovat o vztahu západní a východní církve, o způsobech konzervování anebo oživování cyrilometodějské tradice a také o manipulaci s ní – třeba za účelem vytvoření státotvorného či nacionálního či naopak univerzalistického evropského mýtu. Možná diskutovat historická fakta i hypotézy – například o větší či menší důležitosti Cyrila a Metoděje pro kristianizaci střední Evropy, o jejich podílu na kulturním rozkvětu Moravy a Olomouce v raném středověku, možná hovořit o jazyce, který vytvořili a vybavili písmem a základními sakrálními texty, možná diskutovat o roli cyrilometodějské tradice při

utváření osobní i kolektivní politické identity dnešních Čechů a Slováků, možná zkoumat jejich vliv na dnešní česko-slovenské vztahy. A možná si o nich a s nimi i zazpívat.

Všechna naznačená témata (a mnohá další) byla námětem přednášek a diskusí, které pod titulem „Cyrilometodějský týden univerzity“, pod záštitou (a s finančním příspěvkem) současného rektora prof. Mašláne a v dramaturgii, režii a celkovém provedení emeritního rektora prof. Josefa Jařaba probíhala od 1. do 5. 10. v Kapli Konviktu. Přednášeli a debatovali zde odborníci z Univerzity Palackého (prof. Pavel Ambros, Dr. Josef Bláha, doc. Miroslav Vepřek) i hosté z Čech a Slovenska (Pavol Demoš, Jiří Stránský, Milan Lasica, Luboš Palata). Na počátku a na závěr zazněla staroslověnská inspirace i v hudbě: v písních pěveckého sboru arcibiskupského semináře a v písních Hradišťanu vedeného olomouckým absolventem Jiřím Pavlicou.

Všechna setkání měla velmi příjemnou atmosféru, v auditoriu zasedli vedle univerzitních učitelů hojně také návštěvníci zvenčí: tak univerzita cyrilometodějským týdnem vzorně splnila svou „třetí roli“, totiž vyzařovat ven, do společnosti. Kdo chyběl téměř úplně, byli studenti. Je možné, že je

na Cyrilu a Metoději už nic nezajímá (byť historiky, archeology, bohemisty, teology, politology by každého alespoň něco zajímat mělo), je možné, že – zejména na konci týdne – už odjíždějí domů k rodičům či si zkrátka nevšimli vyvěšených plakátů, je možné, že mají mnoho jiných lákadel. Důvodem je ale, dle mého názoru, také to, že – podpoření v tom současnou ekonomicko-kupeckou hantýrkou a rétorikou – považují vzdělání za „zboží“ a „komoditu“ s přesnou cenou, totiž 180 či 300 kreditů, které po splacení vymění za diplom. Jako dobří „klienti“ (tak jsou dnes nejčastěji apostrofováni na svých fakultách a studijních odděleních) tedy nehlídají vpravo vlevo a plní kredity. V poslední době jim zřejmě zapomínáme sdělovat, že studium, získávání skutečného vzdělání, spočívá právě v tom „vpravo vlevo“, ve zvidavém pohledu za hranice vlastního oboru, v otevřenosti vůči novým poznatkům, postojům, názorům – byť by se zdály na první pohled neužitečné a „nevyplácely“ se ihned. I v tomto ohledu – prezentovat akademické obci i široké veřejnosti skutečně vzdělávací platformu v klasickém smyslu „universitas“ – splnil cyrilometodějský týden své poslání.

Ingeborg Fialová

Český rozhlas Vltava vzdá hold městu Olomouci a jeho univerzitě

Olomoucká univerzita je nejstarší univerzitou na Moravě a druhou nejstarší univerzitou v České republice. Letos si připomínáme 440 let od jejího založení. Český rozhlas Vltava se **25.–27. října 2013** do Olomouce vydá a tomuto úctyhodnému výročí věnuje své speciální vysílání. Jeho mottem je objevovat město a univerzitu ve vzájemných vztazích, ať jsou souladných, nebo i vyhraněných, jak okolnosti a doba přinesly.

Ve více než dvacetihodinovém vysílání se dozvíte, jak probíhaly letošní oslavy Univerzity Palackého, slovo dostane rektor i další akademičtí hodnostáři, představíme kulturní projekty města na rok 2014, nabídneme procházku jedním z největších evropských secesních skvostů – vilou Primavesi, sobotní poledne prožijeme u orloje, čeká nás také dokument o olomouckých architektonických (nejen) skvostech. Hlavním tahákem sobotního odpoledne bude premiéra nastudování hry londýnského dramatika a zlínského rodáka Benjamina Kurase „Sebeklamy“, vyprávějící o rozporuplném vztahu spisovatelky Simone de Beauvoir a filozofa Jeana-Paula Satra. V hlavních rolích se představí Hana Maciuchová, Igor Bareš, Tereza Richtrová a Petr Kubes.

Sobotní odpolednem nás rovněž provedou speciální Hovory bez taláru emeritního rektora UP Josefa Jařaba, které navštíví i zpěvák Jarek Nohavica. Jazzový recitál olomouckého rodáka Emila Viklického odvysíláme přímým přenosem z kaple Božího Těla v Konviktu. Chybět nebude ani setkání s olomouckými studentskými divadly, ani četba z autobiografické novely Ireny Šindlářové „Abť Fábr“ v podání Valérie Zawadské, ani rozhlasová nahrávka světové premiéry opery Zdeňka Pololánika „Noc plná světla“. Pozdě večer se ještě setkáme se slavnou vídeňskou herečkou, která své dětství a mládí prožila v Olomouci, Zdenkou Procházkovou nebo s legendárním Stréčkem Křopalem v podání Ladislava Lakomého.

V průběhu soboty bude rovněž probíhat posluchačská soutěž o atraktivní ceny. Český rozhlas Vltava posloucháme v Olomouckém kraji na frekvenci 98,2 MHz z vysílače Praděd nebo 107,2 MHz z vysílače Pohořany.

Pošli slova do světa aneb Literární soutěž pro studenty UP začíná

Vytáhni ze šuplíku své básně, povídku nebo fejeton a pošli je do světa: rektor UP Miroslav Mašláň vyhlásil 20. ročník **Literární soutěže pro studenty olomoucké univerzity**. Nenechte své „papírové“ hrdiny uvězněné ve stole! Příběhy nebo verše čekáme **do 31. března 2014** na adrese: *Oddělení komunikace UP, Mgr. Lenka Skácelíková, Biskupské náměstí 1, 771 11 Olomouc*. Obálku označte heslem „Literární soutěž“.

Podmínky: Autorský text o rozsahu: poezie (max. 5 básní); povídka (text do 10 stran); či fejeton. A to ve třech kopiích, na nichž bude uvedeno jméno autora, e-mailový a telefonní kontakt, fakulta, ročník a studovaný obor. Účastník se mohou všichni studenti prezenčního studia UP. Zaslané práce hodnotí odborná porota složená z literárních vědců Katedry bohemistiky FF UP. Autoři nejlepších prací získají finanční odměnu.

ŽURNÁL Univerzity Palackého

Vychází každé druhé pondělí | Registrace: MK ČR E 12524, ISSN 1804-6754
Vydává Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc | IČ: 61989592
Předseda redakční rady: Michal Malacka | Vedoucí redakce: Pavel Konečný
Redakce: Biskupské nám. 1, Olomouc | Telefon 585 631 155 | E-mail: zurnal@upol.cz
Tisk: Tiskárna Budík Grafika, s. r. o. | Náklad 3 000 ks
VYTÍSTĚNO NA RECYKLOVANÉM PAPIRU

Dopředu promýšlí 15 tahů, nikdy ale nehrají proti sobě

PAVEL KONEČNÝ

Sestry Tereza a Karolína Olšarovy – mistryně republiky v šachu, které získaly za reprezentaci na šachové olympiádě v Istanbulu Cenu rektora. Tereza studuje rekreologii, Karolína matematiku. Jedna hraje takticky, druhá pozičně. Vzájemně se doplňují v týmu i na společném podnájmu.

Šachy podle nich spojují matematiku i sport. „K šachu je potřeba obrovská fyzická,“ ujišťuje Tereza. Tvrdí, že aktuálně nejsilnější šachista denně dvě hodiny cvičí, aby se udržel v kondici. „Jedna partie šachu trvá šest a více hodin – plného soustředění. Předtím příprava, pak analýza partie...“ zdůrazňuje Tereza, že šachy jsou vyčerpávající.

„Z matematiky mají zase logické uvažování, ale i koncentraci a spojování souvislostí,“ podotkla Karolína.

Na filozofické fakultě studuje ještě jejich starší sestra Mariana, ale ta šachy nehraje.

Každá partie je jiná

Královskou hru je naučil otec. „Tak nějak čekal na syna, a když se to nepovedlo ani napotřetí, naučil hrát Káju. Já jsem tehdy dělala krasobruslení, přemluvil mě, když mi bylo asi dvanáct,“ uvedla Tereza.

„Myslím, že se ti i líbilo, že jsem měla nějaké úspěchy,“ dodala Karolína. Jako malá byla úplně nadšená, když na turnaji vyhrála něja-

Mistryně republiky. „Mám radši bílé, ale záleží na tom, co zahraje soupeř. Může odpovědět jakkoliv a jiná odpověď znamená jiné zahájení,“ říká Tereza (vlevo). Karolína má naopak nejraději Berlínskou obranu. Foto: PAVEL KONEČNÝ

kou stovku. „Kraso, to se jelo autem dlouho tam, pak se odjela jedna jízda a zase dlouho zpátky domů. A Karolína byla zatím týden na Kréť v pětihvězdičkovém hotelu,“ vzpomínala Tereza.

Na šachu je baví především to, že je to hra. „Nikdy to není stejné, každá partie je jiná,“ řekla Karolína. To se podle Terezy hodně liší od krasobruslení. „Je pořád stejné, trénuje se stále totéž,“ objasnila.

Patnáct tahů

Dopředu dokážou promyslet asi patnáct tahů. „Podle pozice.

U některé je pokračováním pouze jeden možný nebo dva nejlepší tahy – v tom případě se dá v pohodě spočítat deset patnáct tahů. Ale jsou pozice, kde těch možných dobrých tahů je deset, stejně dobrých, a na každý z nich má soupeř deset stejně dobrých pokračování. V tom případě je zbytečné ztrácet čas počítáním, musí se vyhodnotit situace,“ odkrývá Tereza šachové zákony.

Podle Karolíny jsou i pozice, kde se hodně manévruje. „Hlavně musíme hledět na svůj plán a mít dopředu promyšleno třeba deset tahů. Jsou

ale i taktické pozice, kdy jde o každé tempo a útok na krále. Soupeř nás pak nesmí překvapit odpovědí,“ vysvětlila.

Jediný soupeř, se kterým nehrají: sestra

„My spolu nehrajeme šachy,“ říká Karolína a tváří se, že to je přece pochopitelné. „Jsme ve stejné kategorii, hrajeme ve stejném týmu. Když spolu máme hrát, nestojí nám to za to, abychom jedna druhou porážely, raději to dáme za remízu. Je to jediný soupeř, se kterým já nehraju,“ řekla Tereza.

Karolína to vysvětlí. „Hodně se známe, známe svá zahájení, své slabiny. Bylo by to takové divné... A nic nám to vzájemně nedá.“

Navíc mají každá jiný styl. Šachy se hrají buď rychle útokem na mat (Tereza), nebo postupně na menší výhody, třeba materiální, kdy hráč získává soupeřovy figury a v dlouhé partii to promění ve výhodu (Karolína).

„Jsem taktik,“ přiznává Tereza. Karolína je naproti tomu poziční hráč. „Je to méně riskantní, nejsem ve velkém nebezpečí. Když vidím Terezinu partii, tak tam to lítá – a může to skončit všemi třemi výsledky, na to nemám nervy,“ řekla Karolína.

Zatímco Tereziny partie končí kolem 30. tahu, u Karolíny je jejich počet běžně přes stovku. Nejhorší je „šachová slepota“, kdy mozek po dvou třech hodinách počítám s tahem, který nelze provést. „Nebo si nevšimnu, že mou figuru může vzít ještě i jiná figura soupeře. A pak zahrají něco, kdy mě porazí šestiletá holčička,“ říká s nadhledem Tereza. Ovšem jen pro ilustraci.

Domovským klubem dívek je SK Slavia Orlová, nyní ale zároveň hostují v extraligovém Grygově. K tomu hrají i německou bundesligu družstev, která je nejsilnější v Evropě. Tereza navíc hrála i polskou a Karolína řeckou ligu. Šachy podle nich v Česku upadají, proto uvítaly vznik projektu Šachy do škol.

Geoinformatik mistrem extrémního kajaku

První místo mezi akademiky, čtvrté celkově. Tak dopadla štafeta složená z posluchačů Vysoké školy báňské a studenta olomoucké geoinformatiky Filipa Hrice na extrémním závodě Bobr Cup, který kombinuje běh, jízdu na kole a sjezd divoké vody.

„Do závodu jsme šli s tím, že bychom rádi vyhráli akademickou kategorii a že by nebylo špatné umístit se v celkovém pořadí do desátého místa. Nakonec jsme byli čtvrtí, za třemi profesionálními týmy. Nevěřicně jsme na sebe v cíli koukali, byli jsme překvapení a šťastní,“ komentoval Hric úspěch trojice.

Student druhého ročníku je odmal nadšeným vodákem, v kajaku většinou obléká barvy Sportovního klubu UP. Štafetu nazvanou VŠB a UPOL tvořili s ním kamarádi z Ostravy, běžec Tomáš Lichý a biker Milan Dámk. Vedle nich se do letošního ročníku Bobr Cupu, který se konal první říjnovou sobotu, přihlásilo dalších 265 trojic složených z amatérů i profesionálních sportovců.

Od začátku na špici

„Závod se pro nás vyvíjel parádně od samého začátku, Tomáš se v úvodní běžecké etapě držel v čelní skupince, která se utrhlá od zbytku pelotonu

BOBR CUP – TŘÍČLENNÉ ŠTAFETY

- běh kros 15 km (v tom 5x brod)
- MTB cross-country 25 km (3x brod řekou)
- sjezd na divoké vodě 6 km (z toho 3 km proti proudu)

kolem pátého kilometru a udržovala si náskok. Doběhl šestý a Milan na kole naši pozici ještě o dvě místa zlepšil,“ popsal Hric.

Ve své etapě dojel na dvanáctém místě, ve výsledkové listině se před ním skví jména vodáckých velikanů jako Karel Slepica nebo Tomáš Slovák. „Na předávce jsem stál za devítinásobným mistrem světa Kamilem Mrůzkem. Dělal jsem si srandu, že ho dojeďu, ale to se nestalo,“ dodal Hric.

Krev na vodě

Extrémnost Bobr Cupu, který vznikl před téměř dvaceti lety jako obdoba rakouského klání DolomitenMann, spočívá ve zdolávání nejrůznějších překážek na trati, brodů přes řeku nebo ramp, na které musejí kajakáři svoji loď vytáhnout. Podle Hrice ovšem byl nejtěžší čtyřkilometrový pádlovací úsek, kdy jel doslova na krev. „Sjezd ale není moje primární disciplína, jezdím hlavně slalom. Plánuji na tom ale do příštího roku ještě zapracovat,“ slíboval Hric.

Člena vítězné akademické štafety nyní čekají především studijní povinnosti, brzy si bude vybírat téma bakalářské práce. Zároveň zahájil zimní přípravu – jednou dvakrát denně se snaží být hodinu na vodě, běhá, posiluje, pro odreagování chodí navíc hrát basketbal a fotbal. (vim)

Šedesátiny volejbalu

Výstavu k 60 letům ženského volejbalu na Hané uspořádalo Vlastivědné muzeum. Na vernisáži se sešla současná volejbalová špička i hráčky, které před padesáti lety vybojovaly postup oddílu SK UP do první ligy.

V Mánesově síni byly při otevření nejčastěji slyšet tlumené výkřiky „tady“ a „toto“ a ukazováčky přítomných dam mířily vzduchem na černobílé fotografie. Na několika snímcích se poznala i Alena Orlová, která byla při tom, když univerzitní volejbalistky postoupily do nejvyšší soutěže.

„Dnes je všechno jinak, všechno se zrychlilo. My měly trénink jen třikrát čtyřikrát týdně. Po večerech. A nehrály jsme za peníze, nás to bavilo. Když jsme jeli na zápas a poprvé nám trenér dal deset korun na stravu, divila jsem se, proč mi to dává,“ vzpomínala Orlová.

První ligu hrála přes osm let. Ještě v době, kdy už učila na fakultě. „Tehdy jsme byli tak uprostřed tabulky, hrálo ale ještě dvanáct týmů, včetně slovenských,“ připomněla. Největšími soupeřkami byly hráčky Slavie VŠ Praha, Bratislavy a tým z Rožnova pod Radhoštěm.

Tršická rodačka začala s volejbalem v rodné vesnici. „Byl tam i volejbalový kurt a jednou mě kluci vzali mezi sebe. Neuměla jsem to. Jeden mi říká, to nic není, já ti to přihraju a ty mě to vrátíš zpátky. A tak to začalo. Na škole mě pak Slávek Matěj vybral do družstva. Líbilo se mu, že jsem nezůstala chvíli stát a pořád jsem běhala za balonem,“ usmívá se Orlová.

Olga Rychlá a Alena Orlová (zleva). Někdejší nahrávačky SK UP Olomouc. „Musí se umět nahrát a zasměčovat, ale nejdůležitější jsou bloky, hlavně to soupeři zablokovat,“ komentovala dnešní styl hry u historické fotografie Orlová. Foto: PAVEL KONEČNÝ

O tom, jak se doba posunula, svědčila i Olga Rychlá. „Hrávalo se venku, do haly se šlo jenom v zimě. A když zafoukal vítr, to pak lítalo všechno, jak chtěl on, nahrávka, nenahrávka,“ popisuje Rychlá. Vzpomínala i na trojfázový trénink na Pastvinách. „Napřed lodě, pak tělesná příprava, to se vyběhlo do lesa a házelo kládou, a pak volejbal za každého počasí. Když přšelo, muselo se nahrabat jehličí z lesa a hrávalo se na jehličí,“ popsala Rychlá.

U snímku se ale zastavovaly i současné hráčky. „Některé dřívější hráčky ještě pamatujeme, jako vzpomínka je dobré,“ řekla kapitánka Veronika Tinklová. Tvrdí, že za dvacet let se na podobnou výstavu sama ráda podívá. „Usmívaly jsme se nad tehdejšími dresy a účesy, jak asi jednou budeme vypadat my,“ doplnila ji Simona Hronová.

Ženský volejbal na Hané zastupuje více než třetiny současné extraligy. „Rivalita mezi kluby nevybočuje nad rámec sportovního soupeření,“ podotkl trenér SK UP Jiří Teplý. Výstava mapující volejbal v Olomouci, Přerově, Prostějově a Šternberku je přístupná do 3. listopadu. K vidění jsou fotografie, dresy a trofeje. (caf)

Změrte síly v přespolním běhu

Podzimní Přebor Univerzity Palackého v přespolním běhu se uskuteční ve středu 16. října. Start závodů je naplánován na 15 hodin na atletickém stadionu AK Olomouc, trasa povede městskými parky.

Ke startu se mohou postavit všichni řádně přihlášení studenti a zaměstnanci univerzity. Prezentace proběhne v místě startu. Od 14:15 se mohou přihlašovat ženy, od 14:45 pak muži. Startovné je 20 korun. Na nejlepší běžce čekají věcné odměny a titul přeborníka Univerzity Palackého. (vim)

Stane se

■ 15.–17. října (9:00–16:00)
Třídenní workshop dr. Sue Jennings z Velké Británie – **Neurodramatická hra: význam dramatické hravosti pro zdravé vztahy a resilienci**. Více na www.tera.expressivniterapie.cz. Konvikt, divadelní sál

■ úterý 15. října (15:00)
Ondřej Aust, novinář a šéfredaktor projektu Mediář.cz, promluví na téma **Jak vybudovat úspěšné online médium**. FF UP, posluchárna č. 18

■ úterý 15. října (19:00)
Baroque Ornaments. Na koncertu zazní díla italských a německých mistrů a autorů ovlivněných italskou a německou barokní manýrou. Vstup volný. Konvikt, kaple Božího Těla

■ středa 16. října (19:00)
Soutěž pro mladé kameramany **Nejlepší kamera v krátkém filmu**. Konvikt, Filmový sál

■ čtvrtek 17. října (9:00–16:30)
Seminář **Kreativní mysl: psychoanalytická estetika**. Workshop pod vedením dr. Josepha Doddse z Velké Británie. Více na www.tera.expressivniterapie.cz. Vodární 6, učebna č. 5

■ čtvrtek 17. října (11:30)
Analýza diskurzu – různé přístupy k analýze textu. Soňa Schneiderová představí různé směry diskurzivní analýzy. FF UP, posluchárna č. 18

■ pátek 18. října
Vzdělávací akce **VI. konference Sestra v praxi** chce procvičit znalosti a dovednosti zdravotních sester. Regionální centrum Olomouc

■ středa 23. října (19:00)
Filmový klub. Thriller Alfreda Hitchcocka **Cizinci ve vlaku**. Konvikt, filmový sál

■ 24.–26. října
Kurz **Prohlubování mediačních dovedností** lektorky dr. Lenky Holé přispěje k profesnímu rozvoji mediátorů. PF UP, 17. listopadu 8, budova A (místnost č. 1.03)

■ čtvrtek 24. října (9:00–16:30)
Přednáška dr. Ludvíka Běťáka **Jun-jiánská psychoterapie**. Vodární 6, učebna č. 5

■ pátek 25. října (9:30)
Mapování GIS: rozvojové země. Konference představí možnosti využití geografických informačních systémů (GIS) a digitálního mapování v rozvojové spolupráci a humanitární pomoci. PřF UP, 17. listopadu

(lsk)

Čestný doktorát pro Janu Reichovou a Lubomíra Doležela

Univerzita Palackého ocenila literárního vědce Lubomíra Doležela, zakladatele bohemistických studií na Torontské univerzitě, a propagátorku české kultury v Austrálii Janu Reichovou. Obě významné osobnosti na poli literatury a českého jazyka získaly 2. října čestný titul doctor honoris causa. „Oba, každý na jiné straně zeměkoule, reprezentovali českou kulturu, českou vědu,“ ocenil laureáty rektor Miroslav Mašláň. (srd)

Foto: PAVEL KONEČNÝ

Noc vědců praskala ve švech

Na nedostatek návštěvníků si rozhodně nemohli stěžovat organizátoři páteční Noci vědců, kterou hostily čtyři fakulty i botanická zahrada přírodovědecké fakulty. Příchozí lákala anatomie lidského těla, chemické pokusy, vycházka za netopýry, jóga smíchu a desítky dalších aktivit.

„Přeji vám, abyste se nadchli pro vědu, a až se jednou budete rozho-

dovat o svém povolání, vybrali si právě bádání. Je krásné celý život něco objevovat a mít práci současně i jako koníček,“ řekl zejména malým návštěvníkům rektor Miroslav Mašláň.

Podle organizátorky Blanky Krausové se Noc vědců na univerzitní půdě neustále rozrůstá. Oproti předchozím ročníkům se zvýšil po-

čet zapojených fakult i nabízených aktivit. „Výrazně přibývá i návštěvníků, kteří jsou ze všech věkových skupin,“ uvedla Krausová.

Dva typy plastinátů, tedy speciální technikou konzervovaných částí lidských těl, vystavila poprvé lékařská fakulta v Teoretických ústavech a zájem o anatomii předčil očekávání. Na přírodovědec-

ké fakultě doháněly zejména děti k údivu chemické pokusy, při nichž si míchaly barevné roztoky, kouzlili s pismem či sledovaly barevné plameny. Na fakultě tělesné kultury si návštěvníci mohli nechat změřit tělesné složení, dozvědět se leccos o krokoměrech nebo si pod dohledem fyzioterapeutů vyzkoušet pohybové videohry. (brz)

UNIVERSITAS PALASCAKIANA

Mediální obraz univerzity v odrazu zpětného zrcátka tiskového mluvčího Radka Palaščíka

Olomouc má nejvýkonnější elektronový mikroskop v ČR a Univerzita Palackého špičkové vědecko-výzkumné pracoviště v oblasti nanotechnologií. Regionální centrum pokročilých technologií a materiálů bylo v Olomouci vybudováno díky půlmiliardové dotaci z evropských fondů.

Pracuje v něm stovka vědců z jedenácti zemí. (Euractiv, ČT 1, Deník, iDNES, MF Dnes, Právo, Krajské listy | 8. a 9. 10.) **Nanosvět jako brána k velkým objevům.** ■ Filozofickou fakultu povede další čtyři roky Jiří Lach. Rozhodl o tom akademický senát fakulty. Pro Lacha hlasovalo třináct senátorů z jednadvaceti. Staronový děkan se ve volbách utkal s prorektorem UP Ladislavem Danielem a Wilkenem Engelbrechtem, vedoucím katedry nederlandistiky. (Blesk, Český rozhlas, Deník, Právo | 10. 10.) **Přeji fakultě Good Lach.** ■ Univerzita Palackého patří mezi desítku největších příjemců

unijních peněz mezi českými institucemi. Vyjádřeno v číslech jde o částku 6,5 miliardy a celkově sedmé místo. Nejvíce peněz spolýkaly silnice, dálnice a železnice. Z vědecko-vzdělávacích institucí jsou před UP jen Masarykova univerzita (9,8) a Fyzikální ústav AV ČR (6,8). (Ekonom | 10. 10.) **Čerpat umíme. Umíme i rozumně utratit?** ■ Olomoucké náměstí propadlo iluzi. Třetí ročník festivalu světla a videomappingu Vzárí bavit obyvatele i návštěvníky Olomouce. Promítání na domy měnilo historické fasády k nepoznání. Projekce k 440. výročí Univerzity Palackého získala cenu diváků. (Deník, Novinky, iDNES | 28.–30. 9.) **Pohaslé město v září vždy rozsvítí hlavně tisíce studentů, kteří se**

vrátí z prázdnin. ■ „Anonymní reklama jako ta proti Haškovi je nečestná a pro voliče matoucí,“ říká Eva Lebedová, která se na UP zabývá politickým marketingem. „Kecal. Slibuje a neplní. Lenoch. V parlamentu chyběl při 77 procentech hlasování. Nevěrník. Milenku si platil z veřejných peněz. Kdo je to?“ píše se na obřích reklamních plochách. Na jednom z poutačů je pak místo otazníku portrét politika Michala Haška. (MF Dnes, Ekonom | 8. 10.) **Nečestnou a matoucí se kampaň stala až doplněním podobizny konkrétního politika. Do té chvíle byla pouze trefná a smutná.** ■ Nobelova cena za fyziku patří vědeckému týmu, který prokázal existenci Higgsova bosonu. Prestižní ocenění získali britský fyzik Peter Higgs, který jeho existenci předpověděl už v roce 1964, a belgický vědec François Englert. Na unikátním výzkumu se dílčím způsobem podíleli také vědci z Univerzity Palackého. Po tzv. božské částici badatelé pátrali dlouhá léta a nyní mají v rukou nástroj, pomocí kterého mohou studovat počátky vesmíru. (Český rozhlas, iHNed, Lidovky | 9. 10.) **Opravdu potřebujeme znát odpověď na základní otázku života, vesmíru a vůbec? A jakže zní otázka?** ■ Na přírodovědecké fakultě se vyučuje „Kriminálka Miami“. Katedra analytické chemie nabízí studentům novinku, která připomíná populární americké kriminální seriály. Zkušené chemici a policejní specialisté zaučují posluchače magisterského studia v oboru forenzní analýzy, která pomáhá například k prokázání trestné činnosti a laická veřejnost ji zná z detektivních seriálů. (5+2, Český rozhlas, Prvnizpravy | 7. 10.) **Napínavou detektivku připomíná i skládání univerzitního časopisu. Úspěšnost našich vyšetřovatelů je vždy stoprocentní. Na vyřešení dalšího případu máme zase 14 dní.**

